

# Tværgående strategi for kunst i det offentlige rum i Esbjerg Kommune

Høringsudgave



Esbjerg  
Kommune

# Introduktion

Arbejdet med den tværgående strategi for kunst i det offentlige rum udspringer af kommunens kulturpolitik, vedtaget i september 2019. Kunststrategien skal sikre Esbjerg Kommune en skarp identitet ved at skabe rammerne for nye, vedkommende stedsoplevelser og -fortællinger, hvor byrum, offentlige bygninger, parker og landsbysamfund skal være omdrejningspunktet for en kunstnerisk udvikling. Gentænkning af Kunstrådet er ligeledes en del af strategien.

Kultur & Projekt leder processen, mens indhold og udarbejdelse sikres og skabes i et tværgående samarbejde mellem udvalgte chefer og medarbejdere i Børn & Kultur

og Teknik & Miljø samt en repræsentant fra Esbjerg Kommunes Kunstråd. Statens Kunstfond har bevilget støtte til ekstern, kunstfaglig rådgivning, hvilket har været en stor gevinst for både proces og udformning af strategien.

Den tværgående strategi for kunst i det offentlige rum sendes nu i høring frem til slutningen af april 2021, hvorefter strategien tilrettes efter høringssvarene. Derefter sendes strategien til behandling og godkendelse i alle politiske udvalg i kommunen for at sikre tværgående forankring og ejerskab. Strategien forventes vedtaget af Byrådet ultimo juni 2021.

## INDHOLD

Introduktion.....	2
Vision .....	3
Kerneverdier .....	5
Hvorfor en tværgående kunststrategi? .....	7
Tre former for kunstforståelse .....	9
Realiseringsgreb .....	11
Fra strategi til handling .....	15

# VISION

Kunststrategien skal sikre Esbjerg Kommune en skarp identitet ved at skabe rammerne for nye, vedkommende stedsoplevelser og -fortællinger. Byrum, offentlige bygninger, parker og landsbysamfund skal være omdrejningspunktet for en kunstnerisk udvikling og føre til fornyet energi, glæde og stolthed i hele kommunen. Hermed skal kunststrategien bidrage til at realisere Vision 2025, og understøtte visionen om et nyt blik på Esbjerg Kommune udefra samt et godt hverdagsliv for eksisterende og kommende borgere i kommunen.

# INSPIRATION

## KUNST OG KUNSTPROCESSER I ESBJERG KOMMUNE



*Eva Koch & Steen Høyer, Lyshøjen, 1995-2001, Esbjerg.  
Foto Torben Meyer*



*Tekstilkunstner Tina Ratzter afholder workshop med Stengårdsvejs beboere som optakt til permanent udsmykning af gavl.  
Foto Torben Meyer*



*Astrid Marie Christiansen, Kunstgulv, 2020, Bakkeskolen, Esbjerg.  
Foto Torben Meyer*



*Hein Heinesen, Ansgar, 2015, Ribe. Foto Torben Meyer*



*Rui Chafes, I am your yesterday – and you are my tomorrow, 2010, Esbjerg. Foto Torben Meyer*



*Svend Wiig Hansen, Mennesket ved Havet, 1995, Esbjerg.  
Foto Torben Meyer*

## Kerneværdier

Kerneværdierne er pejlemærker i kunststrategien. De sætter retningen i forhold til udvælgelse af steder, til kunstprojekterne og til proces og formål. Kerneværdierne bygger bro mellem kunststrategi-

ens vision og de konkrete projekter. Det giver en robusthed i tilgangen til kunst i det offentlige rum samtidig med, at der er plads til at være fleksibel i forhold til det konkrete arbejde med kunsten.

**Kvalitet:** Kunstprojekterne skal tage afsæt i en ambition om at gøre en forskel. Med vovemod og faglighed skal der arbejdes for en høj kunstnerisk kvalitet, der styrker kommunens identitet.

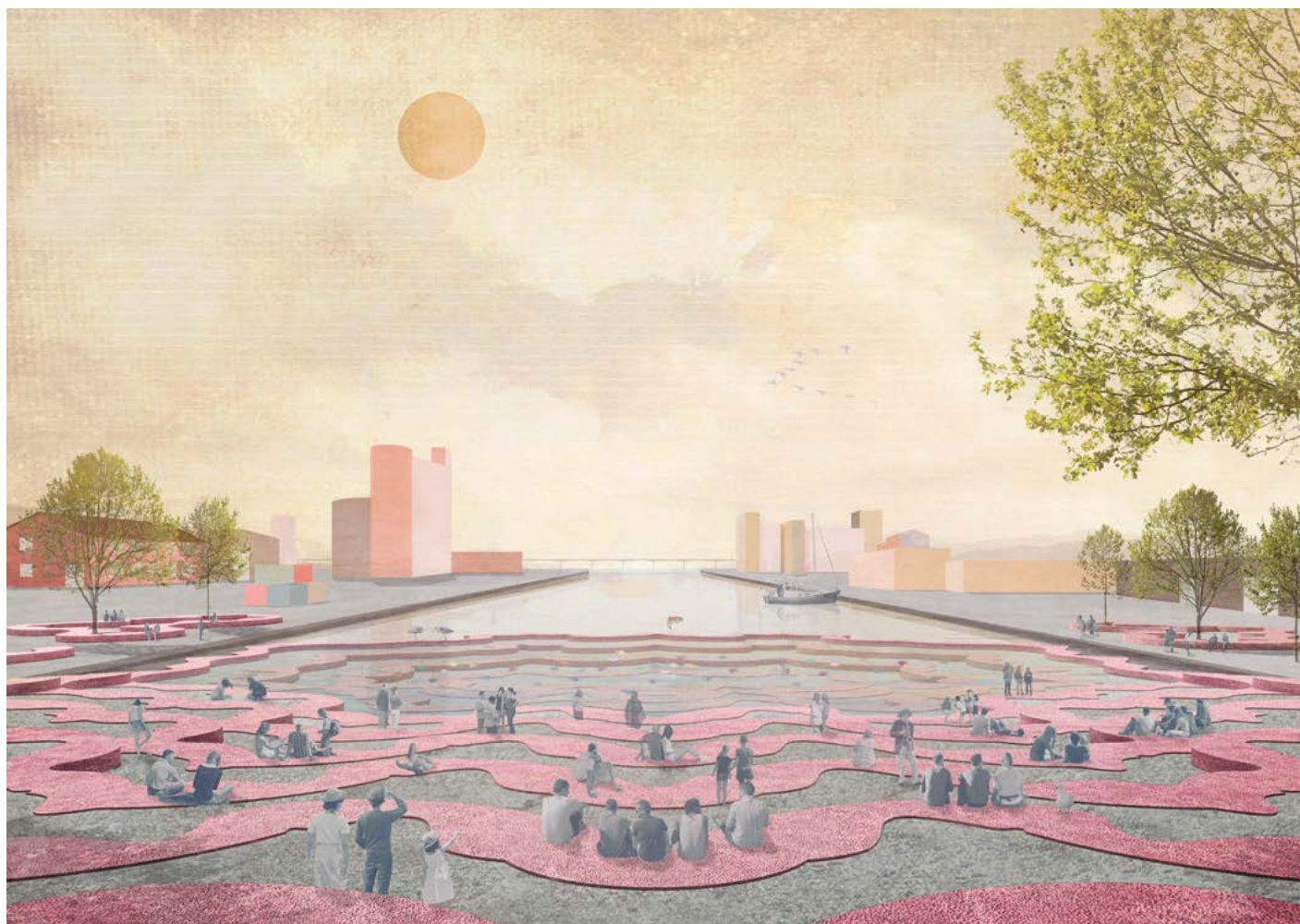
**Fællesskab:** Kunsten skal inkludere eksisterende og nye brugere, og der skal tænkes i sociale oplevelser og mødesteder, som giver energi, stolthed og styrker fællesskaber og dialog mellem mennesker.

**Stedsforankring:** Der skal tages afsæt i historier og kvaliteter i det enkelte sted, således at kunst og sted styrker hinanden, dvs. bliver til en positiv, mærkbar stedsforandring.

# INSPIRATION

## INNOVATIV BYUDVIKLING MED KUNSTNERISKE METODER

*Vejle Kommune udnytter i udviklingen af byen kunstens potentiale for at stille nye spørgsmål. Som optakt til en ny stormflodsstrategi udskrev kommunen i foråret 2020 idékonkurrencen "Kanten" om et nyt fælles ståsted for vandet, byen og kunsten.*



*KANTEN, projektforslag fra SUPERFLEX udviklet i tæt samarbejde med BALDIOS Arquitectos Paisagistas. Visualisering af GARE*

# Hvorfor en tværgående kunststrategi?

En tværgående strategi for kunst i det offentlige rum bunder i en ambition om at bruge kunst og kreative kompetencer ambitiøst i udviklingen og omdannelsen af steder. Herved bidrager kunststrategien til en tværgående og helhedsorienteret tilgang til steder, hvor det fysiske miljø, det sociale liv, fortællinger og værdier ses i tæt sammenhæng. En kunststrategi skal derfor tage afsæt i det

lokale steds karakter og historie, den skal inddrage de mennesker, der skal bruge – eller kommer til at bruge – stedet, og den skal integreres i den fysiske planlægning og formgivning.

En kunststrategi er ikke en handleplan, men et værktøj, der giver mening at bruge nogle steder, andre steder ikke. Kunststrategien bygger på en fælles visi-

on, som skal skabe retning for arbejdet med kunsten samt inspiration og viden, som kan sikre høj kvalitet og nytænkning. Derved er kunststrategien et fleksibelt, tværfagligt og ambitiøst værktøj, der skal styrke kommunens kulturelle profil og identitet samt sikre høj livskvalitet og gode oplevelser i udviklingen af byer, landsbysamfund og naturområder i Esbjerg Kommune.

## Et sted består af tre dimensioner:

### Den fysiske dimension

Henviser til det fysiske miljø, størrelse, infrastruktur, bebyggelse, landskab, materiale mv.

### Den sociale dimension

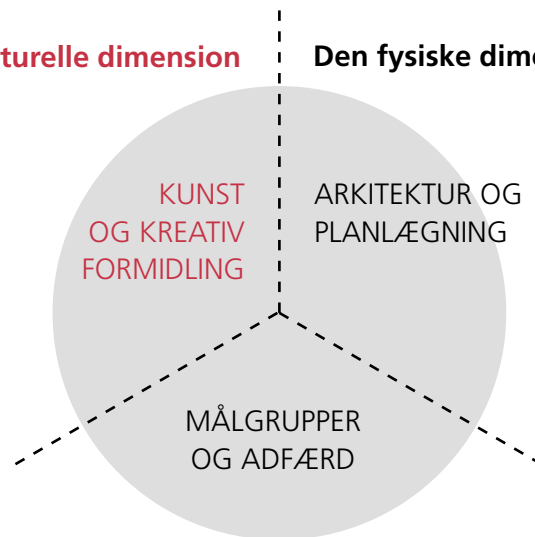
Handler om fællesskab, stedstilknytning og adfærd – dvs. de mennesker, der færdes på stedet. Hvem er de, hvad laver de, hvor opholder de sig, og med hvem?

### Den kulturelle dimension

Den stærkeste dimension ved et sted er stedsidentiteten, da den bygger på oplevelser, attraktioner, værdier og fortællinger. Her har kunsten og den kreative formidling et stort potentiale.

## Den kulturelle dimension

## Den fysiske dimension



## Den sociale dimension

## INSPIRATION

INNOVATIV BYUDVIKLING · INDDRAGENDE KUNSTPROJEKTER · PERMANENTE KUNSTVÆRKER

*Billedkunstner Birgitte Ejdrup Kristensen har sammen med CUBO Arkitekter formgivet et nyt bytorv til landsbyen Junget. Mursten fra nedrevne huse i området er efter borgernes ønske blevet genanvendt til fire cirkulære elementer – en ny grillplads, et udsigtspunkt, et overdækket sted og en bålplads.*



*Grasslands alias billedkunstnerne Lene Noer og Birgitte Ejdrup Kristensen, Nyt bytorv i Junget, 2017. Foto Per Andersen*

INNOVATIV BYUDVIKLING · INDDRAGENDE KUNSTPROJEKTER

*Billedkunstner Kerstin Bergendal sikrer borgernes stemme i planlægningen af byens rum. På baggrund af interviews og 1:1-samtaler med borgerne skaber hun kunstneriske afprøvninger på stedet under udvikling. Den indsamlede viden anvendes efterfølgende i tværfaglige samarbejder med arkitekter og bygherrer.*



*Kerstin Bergendal, Apropos en eng, dialogproces med afsæt i en kommende skybrudssikring af en lokal park – Grønningen, Københavns Nordvestkvarter, 2019-2021. Foto Kerstin Bergendal*



# Tre former for kunstforståelse

Strategien arbejder med tre former for kunstforståelse, som på hver sin måde bidrager til udvikling af steder, skaber nye stedsfortællinger og oplevelser og inddrager brugerne på forskellig vis. De tre kunstforståelser kan inddrages i én forståelse alene eller ses i en sam-

menhængende kunstnerisk proces. Fra idéudvikling (1. *Innovativ byudvikling med kunstneriske metoder*) i f.eks. arkitektkonkurrencer. Til testning af midlertidige faciliteter eller som del af en inddragelsesproces (2. *Inddragende kunstprojekter og 1:1 testning*). Eller

det kan være i form af en installation på eller kunstnerisk udformning af det nye eller omdannede sted (3. *Permanente kunstværker*). Pointen er, at kunsten både kan anskues som en metode og som et slutresultat.

## Innovativ byudvikling med kunstneriske metoder

Kunstneriske kompetencer i analyse og udvikling:

- Analysere historien, stedets DNA og forstå de sociale dimensioner
- Forestå anderledes inddragelsesprocesser
- Indgå i konkurrenceteams på lige fod med arkitekter, ingeniører og planlæggere

## Inddragende kunstprojekter og 1:1 testing

Kunsten kan forvandle steder og afprøve idéer:

- Skabe lokale interventioner, evt. i samarbejde med aktører
- Testing: Midlertidige faciliteter, funktioner og begivenheder
- Sikre den demokratiske proces med inddragelse og dialog

## Permanente kunstværker

Permanent kunstnerisk bidrag til omdannelse og nybyggeri:

- Skabe stedsidentitet og nye oplevelser
- Tiltrække nye/andre målgrupper
- Skabe sammenhæng mellem det fysiske og det sociale miljø

# INSPIRATION

INNOVATIV BYUDVIKLING · PERMANENTE KUNSTVÆRKER

*Billedkunstner Ann Lislegaard har skabt "111 hvide plateauer" som forplads til museet KØS i Køge. Værket danner et nyt mødested mellem museet og byen, hvor de 111 trapper og sokler fungerer som et mulighedsrum, der kan udstilles på, optrædes på, hoppes på osv.*



*Ann Lislegaard, De 111 plateauer, 2012-2014, KØS museum for kunst i det offentlige rum – museets forplads. Foto Ann Lislegaard.*

# Realiseringsgreb

Realisering af kunststrategien er central. Tre delelementer skal hænge sammen, for at et projekt lykkes. Hvis en af delene ikke er tilstrækkelig gennemtænkt,

risikerer projektet at falde fra hinanden. Det betyder, at man tidligt i processen skal overveje hvilken kunstforståelse, der skal arbejdes med, hvordan projektet

organiseres, hvem der skal inddrages, og hvornår og hvordan alle dele af processen skal finansieres. De tre dele er:

## 1. Kunstforståelse:

Uanset hvilken kunstforståelse, der skal arbejdes med, har det konsekvenser for organiseringen og for økonomien.

## 2. Organisering og samarbejde:

Samarbejde og organisering er vigtig, men kun hvis der er noget at samarbejde om og nogen at samarbejde med.

## 3. Finansiering og økonomi:

Der skal tilknyttes kompetencer og en forståelse for proces og organisering, for at ressourcerne bruges klogt.



# INSPIRATION

## PERMANENTE KUNSTVÆRKER

Når kunstnere skaber værker til allerede definerede arkitektoniske rammer, bidrager de med nye lag af fortællinger og identitet til stedet. Henrik Plenge Jakobsen har til Ny Ellebjerg Metrostation i København skitseret et geocentrisk astronomisk ur, der viser himmellegemerne's placering over stationen, og byrummet omkring Odenses kulturhus Odeon har fået et mekanisk dukke- og klokkespil med referencer til kunstarterne i huset.



Henrik Plenge Jakobsen,  
Automaton, Signage og light  
ornamentation, 2017, Odeon  
Odense. Foto Jonas Michael  
Frederiksen

Henrik Plenge Jakobsen, skitse til Ny Ellebjerg  
Metro Station, 2024, København.  
Foto Henrik Plenge Jakobsen & Metroselskabet I/S



# INSPIRATION

## PERMANENTE KUNSTVÆRKER

*Kunsten kan påvirke borgerne i deres hverdag på forskellig vis og kan være rettet mod specifikke målgrupper. Søren Martinsens landskaber udsmykker plejeboliger i Risskov, mens kunstnerduoen Randi & Katrine har skabt et brugbart element i Plejecentrets Rosenhavens have – en pavillon med indbygget fontæne, som kan rumme beboere og deres gæster. Kerstin Bergendal & Cai Ulrich von Platen indvier i 2021 deres bud på, hvordan kunst kan stimulere demenspatienters minder på et nybygget hjem for demenspatienter i Aarhus.*



*Søren Martinsen, Interiørfotos fra totaludsmykning på plejeboliger, 2013-2014, Hedevej, Risskov. Foto Morten Barker*



*Randi & Katrine, Tekande, 2011, Rosenhaven Plejehjem, Skovlunde. Foto Torben Petersen*



*Kerstin Bergendal og Cai Ulrich von Platen, Detalje af kunstnerisk bearbejdning, 2021, Skovvang Demenscentrum, Aarhus. Foto Cai Ulrich von Platen*

# INSPIRATION

## PERMANENTE KUNSTVÆRKER

*Kunst i offentlige bygninger kan være integreret på en sådan prægnant og gennemgribende vis, at den påvirker hele arkitekturens udtryk. Kristine Roepstorff giver i Kanalbyen i Fredericia via glasmosaikker, beplantninger og store kar på husets tag (der skaber en bevægelse af vand ned over facaden) liv og blødhed til et parkeringshus' hårde beton. Elmgreen & Dragset bidrager til både Penn Station's (NY) og DOK 1's (Aarhus) identitet med en model af en omvendt imaginær storby monteret under loftet i centrale offentlige rum. Olafur Eliasson udvisker helt grænsen mellem kunst og arkitektur i bl.a. bearbejdelsen af den transparente facade i koncertsalen i Reykjavik.*



*Olafur Eliasson, Facades of Harpa Reykjavik Concert Hall and Conference Centre, 2005-11, Reykjavik, Island. Foto Nic Lehoux*

*Elmgreen & Dragset, The Hive (2020). Photo: Nicholas Knight, courtesy Empire State Development and Public Art Fund, NY*



*Kirstine Roepstorff, HYDRA, 2020, P-hus i Kanalbyen, Fredericia. Foto Aulbjerg Foto*

## Fra strategi til handling

For at realisere ambitionen om at arbejde kunststrategisk og sætte den kunstneriske kultur på dagsordenen kobles kunststrategien til kommunens Planstrategi, Arkitekturstrategi, Sektorplan for Park, Skov og Friluftsliv, strategierne for offentligt byggeri samt fremtidige strategier og planer. For at sikre høj kunstnerisk kvalitet og nytænkning skal der ligeledes være fokus på at

inddrage relevante kunstfaglige kompetencer tidligt i processen. Kombinationen af de kunstfaglige kompetencer og den kommunale, strategiske forankring skal sikre, at der kontinuerligt er blik for den diversitet og spændvidde, som allerede eksisterer i Esbjerg Kommune, mellem land og by, gammelt og nyt, lokalt og internationalt. Via inddragelse af kommunens aktører og interessen-

ter skal kunststrategien således styrke den stedsspecifikke egenart internt i kommunen samtidig med, at der åbnes for udsyn og nye eksperimenter. Der er desuden udarbejdet en intern drejebog med konkrete værktøjer og beskrivelse af procedurer, herunder finansiering, organisering, Kunstrådets rolle m.v. Dette skal sikre, at strategien omsættes til handling.

Arbejdet med en tværgående strategi for kunst i det offentlige rum udspringer af kommunens kulturpolitik vedtaget september 2019. Kunststrategien er udarbejdet af Esbjerg Kommune i samarbejde med kunstrådgiver Lotte Boesen Toftgaard, Umage, og strategisk rådgiver Mette Mechlenborg i efterår 2020 -vinter 2021. Kunststrategien er støttet af Statens Kunstfond.

### Proces frem mod vedtagelse af strategien

- 1. marts: Temamøde i Byrådet
- 16. marts: Høringsudkast til behandling og godkendelse i Kultur & Fritidsudvalget
- Ultimo marts til ultimo april: Høringsproces
- Maj og juni: Politisk godkendelse i alle politiske udvalg
- Ultimo juni 2021: Forventet vedtagelse i Byrådet.



Umage



Esbjerg  
Kommune